Test Booklet Code & Serial No.
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

A

Paper-III
GEOGRAPHY

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....

(Name) ....

2. (Signature) ....

(Name) ....

Seat No. | | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....

(In words)

OMR Sheet No. | | | | | | |

(To be filled by the Candidate)

JAN - 36318

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Number of Pages in this Booklet : **40** Number of Questions in this Booklet : **75**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/ questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
12. **There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत **75** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) **पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. **फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
11. **कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
12. **चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

GEOGRAPHY
Paper III
भूगोल
प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours] **[Maximum Marks : 150**

Note : This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. In which rock type areas, petroleum reserves are found ?

   (A) Sedimentary

   (B) Metamorphic

   (C) Igneous

   (D) Volcanic

2. " .... is the interaction of kinetic energy by the moving material to the surface along which it moves."

   (A) Weathering

   (B) Mass movement

   (C) Transport

   (D) Erosion

1. कोणत्या प्रकारचे खडक असलेल्या क्षेत्रात पेट्रोलियमचे साठे आढळतात ?

   (A) स्तरित

   (B) रूपांतरित

   (C) अग्निजन्य

   (D) ज्वालामुखीय

2. पृष्ठभागावरून वाहणाऱ्या पदार्थाशी संलग्न असलेल्या गतिजन्य उर्जेच्या पृष्ठभागाशी होणाऱ्या आंतरक्रिया म्हणजे .... होय.

   (A) अपक्षय

   (B) विस्तृत झीज

   (C) वहन

   (D) अपक्षरण

3. In humid areas, ... accelerates stream erosion.

(A) Relatively flat flood plains

(B) Stream flow

(C) Natural leeves

(D) Steep gradients

4. Karst topography is developed due to .... erosion.

(A) Glacial

(B) Groundwater

(C) Stream

(D) Wave

5. .... is not associated with stream landscapes in arid areas.

(A) Alluvial fans

(B) Arroyos

(C) Ox bow lakes

(D) Wadies

3. दमट हवामानाच्या प्रदेशात नदीय अपक्षरणाचा वेग .... यामुळे वाढतो.

(A) सापेक्षरितीने सपाट पूरमैदाने

(B) जलप्रवाह

(C) पूरतट

(D) तीव्र उतार

4. कार्स्ट भूमिस्वरूपांचा विकास .... च्या अपक्षरणातून होतो.

(A) हिमनदी

(B) भूजल

(C) नदी

(D) लाटा

5. शुष्क क्षेत्रातील नदीय भूरूपांशी .... संबंधित नसते.

(A) गाळाचे पंखे

(B) ॲरोयोस

(C) कुंडलकासार सरोवर

(D) वादी

6. Who worked where ? Match the following :

Scientists

(*a*) W. M. Davis

(*b*) Karl Gilbert

(*c*) L. C. King

(*d*) W. Penck

Areas

(1) Alps Mountain

(2) New England

(3) Henry Mountains

(4) South Africa

Which one of the following is the *correct* sequence of the pairs ?

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(2)	(3)	(4)	(1)
(C)	(3)	(2)	(1)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

6. कोण कोठे कार्यरत होते ? जोड्या लावा :

शास्त्रज्ञ

(*a*) डब्लू. एम. डेव्हिस

(*b*) कार्ल गिलबर्ट

(*c*) एल. सी. किंग

(*d*) डब्लू. पेंक

प्रदेश

(1) आल्प्स पर्वत

(2) न्यू इंग्लंड

(3) हेन्री पर्वत

(4) द. आफ्रिका

जोड्यांचा खालीलपैकी कोणता क्रम बरोबर आहे ?

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(2)	(3)	(4)	(1)
(C)	(3)	(2)	(1)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

7. How many supercontinents were formed and separated before Pangea ?

(A) Zero

(B) One

(C) Three

(D) More than three

8. As glaciers retreat, they leave behind large hills of debris known as ....

(A) Glacial till

(B) Outwash deposit

(C) Drumlins

(D) Moraine

7. पॅन्जिया महाखंडाच्यापूर्वी असे किती महाखंड निर्माण झाले न विघटित झाले होते ?

(A) शून्य

(B) एक

(C) तीन

(D) तीनपेक्षा जास्त

8. हिमनद्या आक्रसत असताना तयार होणाऱ्या मोठाल्ल्या टेकड्या .... यापासून बनतात.

(A) ग्लेशियल टिल

(B) उत्सादित संचय

(C) ड्रमलिन

(D) हिमोढ

9. Condensation occurs when the air temperature reaches dew point. When the dew point is below 0ºC, it is referred to as ....

(A) Supercooled point temperature

(B) Frost point temperature

(C) Ice temperature

(D) Cooler temperature

10. The uneven distribution of insolation on the earth surface is maintained by ....

(A) Spherical shape of the earth

(B) Distribution of land and water

(C) Direction of winds

(D) Pressure belts on the earth

9. हवेचे तापमान दवबिंदूला पोहोचते तेव्हा संद्रवण होते. दवबिंदू जेव्हा 0º सें. च्या खाली असतो तेव्हा त्यास .... असे संबोधतात.

(A) अतिशीत बिंदू तापमान

(B) तुहीन बिंदू तापमान

(C) हिम तापमान

(D) शीतक तापमान

10. पृथ्वीवर येणाऱ्या सौर प्रारणाचे वितरण .... यामुळे असमान राखले जाते.

(A) पृथ्वीचा घनगोलीय आकार

(B) जमीन व पाणी यांचे वितरण

(C) वाऱ्याची दिशा

(D) पृथ्वीवरील वायूभार पट्टे

11. Electromagnetic waves transfer energy between two bodies, without the necessary aid of an intervening material is termed as ....

(A) Radiation

(B) Convection

(C) Conduction

(D) Current

12. The summer monsoon normally sets in over the extreme south of Indian Peninsula on ....

(A) First of June

(B) Fifteenth of May

(C) Twentieth of May

(D) Fifth of June

11. विद्युतचुंबकीय लहरी जेव्हा मध्यस्थी करणाऱ्या पदार्थाच्या मदतीच्या आवश्यकतेशिवाय दोन घटकांदरम्यान ऊर्जेचे स्थानांतर करतात तेव्हा त्यास .... असे म्हणतात.

(A) प्रारण

(B) अभिसारण

(C) वहन

(D) प्रवाह

12. भारतीय द्विपकल्पाच्या अति दक्षिणेकडे मान्सूनचे आगमन .... ला होते.

(A) एक जून

(B) पंधरा मे

(C) वीस मे

(D) पाच जून

13. List of types of precipitation (List I) and their characteristics (List II) are given.

Match the List-I and List-II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Snow

(*b*) Hail

(*c*) Dew

(*d*) Rime

List II

(1) Condensation droplets on the ground surface or grass

(2) Clear crystalline or granular ice

(3) Ice crystals falling in branched clusters as snow flakes

(4) Hard pellets, balls or irregular lumps of ice

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(1)	(4)
(B)	(2)	(1)	(4)	(3)
(C)	(3)	(4)	(1)	(2)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

13. वृष्टीचे प्रकार (सूची I) व त्यांची वैशिष्ट्ये (सूची II) दिलेले आहेत.

जोड्या जुळवा व खालील दिलेल्या विकल्पातून **योग्य** पर्याय निवडा :

सूची I

(*a*) बर्फ

(*b*) गारा

(*c*) दव

(*d*) राईम

सूची II

(1) जमिनीचा पृष्ठभाग किंवा गवत यावरील संद्रवण बिंदूक

(2) स्वच्छ स्फटिकमय किंवा कणीदार बर्फ

(3) बर्फाच्या पातळ तुकड्याप्रमाणे पडणारे स्फटिकी बर्फाचे शाखीय झुबके

(4) बर्फाच्या कठीण गुळीका, गोळे किंवा अनियमित आकाराच्या गुठल्या

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(1)	(4)
(B)	(2)	(1)	(4)	(3)
(C)	(3)	(4)	(1)	(2)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

14. **Assertion (A) :**

The height of the tropopause at any point is correlated with sea-level temperature and pressure.

Reason (R) :

Sea level temperature and pressure are related to factors of latitude, season and daily changes in surface pressure.

Select the *correct* answer from the codes given below.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not correct explanation of (A)

(C) (A) is true and (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

14. **विधान (A) :**

कोणत्याही वेळी असणाऱ्या तपांबराच्या उंचीचा सहसंबंध हा समुद्र सपाटीचे तापमान व वायूभार यांच्याशी आहे.

कारण (R) :

समुद्र सपाटीचे तापमान व वायूभार हे अक्षवृत्त, ऋतू आणि दैनिक पृष्ठीय वायूभारातील बदल या घटकांशी संबंधित आहे.

खालील संकेतांकापैकी **योग्य** विकल्प निवडा.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

15. Thermal efficiency index was deviced by ....

(A) Koeppen

(B) Strahler

(C) Trewartha

(D) Thornthwait

15. .... यांनी औष्णिक कार्यक्षमता निर्देशकाची योजना केली.

(A) कोपेन

(B) स्ट्रॉलर

(C) त्रिवार्था

(D) थॉर्नवेट

16. Fall in sea level is caused by ....

(A) Loss of ocean water through evaporation

(B) Isostatic rebound

(C) Melting of ice sheets

(D) Hydroisostasy

16. .... कारणामुळे समुद्र पातळी खाली जाते.

(A) बाष्पामुळे सागरी पाण्याचा ऱ्हास

(B) समस्थायी प्रतिस्कंदन

(C) हिमस्तर वितळणे

(D) जल समस्थायी

17. **Assertion (A) :**

Phytoplanktons are also considered as grazing grounds for zoo-planktons.

Reason (R) :

Zooplanktons are not grazers.

Select the *correct* alternative using the codes below :

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

18. .... is not observed in equatorial rainforest.

(A) Ebony

(B) Mahogany

(C) Bamboo

(D) Rosewood

17. **विधान (A) :**

वनस्पती प्लवकांना प्राणी प्लवकांचे चराई क्षेत्र असे संबोधतात.

कारण (R) :

प्राणी प्लवक चरणारे नसतात.

खालील संकेतांकापैकी **योग्य** विकल्प निवडा.

संकेतांक :

(A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

18. .... हे विषुववृत्तीय वर्षावनात आढळत नाही.

(A) एबनी

(B) महोगनी

(C) बांबू

(D) रोजवूड

19. Which one of the following factors is responsible for variations in the flora and fauna in different parts of the earth.

    (A) Changes in physical environment

    (B) Changes in social and cultural environment

    (C) Changes in technology

    (D) Both (B) and (C)

20. Ocean gyres are mainly the result of ....

    (A) Prevailing winds and Coriolis effect

    (B) Ocean current diversion

    (C) Conveyor belt

    (D) Salinity of the ocean

19. पृथ्वीच्या विविध भागातील वनस्पतीजात आणि प्राणीजात यातील बदलांस खालीलपैकी कोणता घटक कारणीभूत आहे ?

    (A) प्राकृतिक पर्यावरणातील बदल

    (B) सामाजिक आणि सांस्कृतिक पर्यावरणातील बदल

    (C) तंत्रज्ञानातील बदल

    (D) दोन्ही (B) व (C)

20. सागर प्रवाह घूर्ण मुख्यतः .... यामुळे निर्माण होतात.

    (A) प्रचलित वारे आणि कोरिओलिस परिणाम

    (B) सागरी प्रवाहातील दिशाबदल

    (C) वाहक पट्टा

    (D) सागराची क्षारता

21. .... is associated with sunken reef.

(A) Abyssal reef

(B) Fringing reef

(C) Atoll

(D) Barrier reef

22. Which of the following is *not* an island arc ?

(A) Aleutian

(B) Hawaiian

(C) Philippine

(D) Japanese

23. .... are vascular plants.

(A) Algae

(B) Fungi

(C) Pteridophyta

(D) Lichens

21. .... हे निमग्न प्रवाळ कट्ट्याशी संबंधित आहे.

(A) अगाध प्रवाळकट्टा

(B) अनुतट प्रवाळकट्टा

(C) ॲटॉल

(D) रोधक प्रवाळकट्टा

22. खालीलपैकी कोणते एक द्वीप चाप **नाही** ?

(A) ॲल्युशियन

(B) हवाईयन

(C) फिलिप्पाईन

(D) जपानी

23. .... या वाहिनीवंत वनस्पती आहेत.

(A) अल्गी

(B) फंजाय

(C) टेरिडोफायटा

(D) लायकेन

24. Which of the following isms was greatly influenced by mythological literature ?
    (A) Determinism
    (B) Possibilism
    (C) Catastrophism
    (D) Environmentalism

25. "The senile man talked about the senile landscape." This criticism was levelled against W. M. Davis by ....
    (A) R. J. Choreley
    (B) L. C. King
    (C) Penk
    (D) Wouldridge

26. Which of the following is *incorrect* pair ?
    (A) Ellsworth Huntington : Determinism
    (B) Richard Hartshone : Areal differentiation
    (C) Yi-Fu Tuan : Humanistic Geography
    (D) Richard Peet : Possibilism

24. खालीलपैकी कोणत्या वादावर धर्मशास्त्रीय वाङ्मयाचा पगडा होता ?
    (A) निश्चयवाद
    (B) संभववाद
    (C) अत्यंतिकतावाद
    (D) पर्यावरणवाद

25. 'अतिवृद्ध माणूस वृद्धावस्थेतील भूस्वरूपाबद्दल बोलला' अशी टिका डब्ल्यू. एम. डेव्हीस वर .... केली.
    (A) आर. जे. शोरले
    (B) एल. सी. किंग
    (C) पेंक
    (D) वुल्डरीज

26. खालीलपैकी कोणती **अयोग्य** जोडी आहे ?
    (A) इल्सवर्थ हंटिंगटन : निश्चयवाद
    (B) रिचर्ड हार्टशॉन : क्षेत्रीय विभिन्नता
    (C) यी-फू तुआन : मानवतावादी भूगोल
    (D) रिचर्ड पीट : शक्यतावाद

27. Which of the following statements is *incorrect* about contribution of Arab Geographers ?
    (A) Al Battam measured the circumference of the earth
    (B) Al Masudi described Indian monsoon
    (C) Sun was considered as the centre of the universe
    (D) Tides are caused due to the gravitational pull of the sun and the moon

28. The concept of 'deep ecology' is associated with whom of the following ?
    (A) James Lovelock
    (B) Arne Naess
    (C) D. Hughes
    (D) J. Emel

27. अरब भूगोलविचारवंताच्या योगदानाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **अयोग्य** आहे ?
    (A) अल बाट्टम यांने पृथ्वीच्या परीघाचे मापन केले
    (B) अल मसूदीने भारतीय मान्सूनचे वर्णन केले आहे
    (C) विश्वाच्या केंद्रभागी सूर्य आहे असे गृहीत धरले
    (D) भरती–ओहोटोची निर्मिती सूर्य व चंद्र यांच्या गुरुत्वाकर्षणामुळे होते

28. 'सखोल पारिस्थितीकी' ही संकल्पना .... यांच्याशी संबंधित नाही.
    (A) जेम्स लव्हलॉक
    (B) अर्ने नाएस
    (C) डी. ह्युग्स
    (D) जे. एमेल

29. Which of the following statements is *not correct* ?

(A) Quantitative revolution leads to quantification

(B) Quantitative revolution has changed the language of expression

(C) Quantitative revolution discarded the descriptive method

(D) Quantitative revolution does not have much scope for mathematical applications

30. Who among the following was influenced by Charles Darwin in model proposed by him ?

(A) L. C. King

(B) W. M. Davis

(C) Walter Penk

(D) James Dana

29. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(A) सांख्यिकीय क्रांतीमुळे सांख्यिकीकरणास पुढावा मिळाला

(B) सांख्यिकीय क्रांतीमुळे प्रकटीकरणाची भाषा बदलली

(C) सांख्यिकीय क्रांतीमुळे वर्णनात्मक पद्धत बाद झाली

(D) सांख्यिकीय क्रांतीमध्ये गणितीय उपयोजनास फारसा वाव नाही

30. खालीलपैकी कोणी मांडलेल्या प्रतिमानावर चार्ल्स डार्विनचा प्रभाव आढळून येतो ?

(A) एल. सी. कींग

(B) डब्ल्यू. एम. डेव्हीस

(C) वाल्टर पेंक

(D) जेम्स दाना

31. Which of the following is *not* an approach in population geography ?

(A) Behavioural

(B) System

(C) Histo-genetic

(D) Systematic

32. Who used the concept of "Outlying Business District" in Urban Landuse Theory ?

(A) E. Burges

(B) Harris and Ullman

(C) Homer Hoyt

(D) E. Burges and Homer Hoyt

33. Dry point rural settlement are commonly found in .... region.

(A) Desert

(B) Plateau

(C) Mountainous

(D) Riverine

31. खालीलपैकी कोणता दृष्टिकोण लोकसंख्या भूगोल अभ्यासात **नाही** ?

(A) वर्तणूक

(B) प्रणाली

(C) इतिहास जननीक

(D) पद्धतशीर

32. नगर भूउपयोजन सिद्धांतामध्ये 'बाह्यवर्ती व्यवसाय केंद्र' ही संकल्पना कोणी वापरली ?

(A) ई. बर्गेस

(B) हॅरीस व उलमन

(C) होमर ह्याएट

(D) ई. बर्गेस व होमर ह्याएट

33. शुष्क बिंदू ग्रामीण वस्त्या प्रामुख्याने .... या प्रदेशात आढळतात.

(A) वाळवंट

(B) पठार

(C) पर्वत

(D) नदीलगत

34. Match the following and select the *correct* answer from the codes given below :

List-I

(*a*) Transhumance

(*b*) Emigration

(*c*) Commuting

(*d*) Immigration

List-II

(1) Daily movement to urban areas

(2) Seasonal movement with animals

(3) Movement from a country

(4) Movement into a country

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(1)	(4)
(B)	(1)	(2)	(3)	(4)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

34. खालील जोड्या जुळवा व त्या खाली दिलेल्या विकल्पातून **योग्य** पर्याय निवडा :

सूची-I

(*a*) ट्रान्सह्युमन्स

(*b*) इमिग्रेशन

(*c*) कम्युटींग

(*d*) इम्मिग्रेशन

सूची-II

(1) दररोज शहराच्या दिशेने हालचाल

(2) ऋतूनुसार जनावरांसह हालचाल

(3) देशाकडून हालचाल

(4) देशाकडे हालचाल

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(2)	(1)	(4)
(B)	(1)	(2)	(3)	(4)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

35. Renewal and rebuilding of deteriorating areas of cities by influx of high class and professional groups is called as ....

(A) Counter urbanisation

(B) Gentrification

(C) Necropolis

(D) Corbunation

36. According to Christaller's theory, In marketing principle, if the population of the region is 18,000, what will be the population served by the central place and the complementary region ?

(A) 6,000 and 12,000

(B) 4,000 and 14,000

(C) 3,000 and 15,000

(D) 8,000 and 8,000

35. उच्चभ्रूवर्ग व व्यावसायिक समूहांच्या आगमनाने शहरातील खालवणारे क्षेत्र विभागातील पुनर्विकास व पुनर्बांधणी क्षेत्रास .... म्हणतात.

(A) काउंटर अर्बनायझेशन

(B) जेन्ट्रीफिकेशन

(C) नेक्रोपॉलीस

(D) कार्बुनेशन

36. ख्रिस्तलरच्या सिद्धांतानुसार, बाजारपेठ तत्त्वामध्ये, जर एखाद्या प्रदेशाची लोकसंख्या 18,000 असेल तर तेथील केंद्रीय स्थान व पूरक स्थान प्रदेशांची लोकसंख्या किती असेल ?

(A) 6,000 व 12,000

(B) 4,000 व 14,000

(C) 3,000 व 15,000

(D) 8,000 व 8,000

37. "Umland" is also called as ....

(A) Urban continuum

(B) Peri-urban

(C) City-region

(D) Central business district

38. Considering the Crude Birth rate is 15/1000 and the crude death rate is 12/1000, then the country is in the .... stage of demographic transition.

(A) I

(B) II (*a*)

(C) II (*b*)

(D) III

37. ''उमलँड'' ला .... हे देखील म्हणतात.

(A) शहरप्रदेश सलग्ता

(B) शहर भोवतालचा प्रदेश

(C) नगर प्रदेश

(D) केंद्रीय व्यवसाय विभाग

38. जर ढोबळ जनन दर 15/1000 व ढोबळ मृत्यूदर 12/1000 गृहीत धरल्यास, तर तो देश लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांताच्या .... अवस्थेत असतो.

(A) I

(B) II (*a*)

(C) II (*b*)

(D) III

39. Alfred Weber introduced theory of industrial location in the book entitled ....

(A) The theory of industrial location

(B) The location and theory of industries

(C) Least-cost location theory

(D) Industrial location

40. Which of the following mode of transport has higher fixed costs ?

(A) Bus

(B) Truck

(C) Railway

(D) Ship

39. .... शीर्षक असलेल्या पुस्तकात अल्फ्रेड वेबरने उद्योग स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत मांडला.

(A) उद्योग स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत

(B) स्थान व उद्योगांचा सिद्धान्त

(C) किमान खर्च स्थानिकीकरणाचा सिद्धान्त

(D) उद्योगाचे स्थान

40. खालीलपैकी कोणत्या वाहतूक साधनाचा निश्चित खर्च सर्वाधिक आहे ?

(A) बस

(B) ट्रक

(C) रेल्वे

(D) जहाज

41. Which of the following is *not* variable cost of railway transport system ?

(A) Depreciation and interest

(B) Labour cost

(C) Servicing and maintenance

(D) Fuel cost

42. Nomadic herding is practised by the .... in East Africa.

(A) Fulani

(B) Bantu

(C) Nuba

(D) Masais

43. Ladang is a type of agriculture practised in ....

(A) Brazil

(B) Mexico and Central America

(C) Indonesia and Malaysia

(D) North-Eastern States of India

41. खालीलपैकी कोणता रेल्वे वाहतूक व्यवस्थेचा चल खर्च **नाही** ?

(A) घट व व्याज

(B) मजूर खर्च

(C) सेवा व देखरेख

(D) इंधन खर्च

42. पूर्व आफ्रिकेत .... भटके पशुपालन करतात.

(A) फुलानी

(B) बान्टू

(C) न्यूबा

(D) मसाई

43. लडांग या एक प्रकारची शेती .... येथे केली जाते.

(A) ब्राझील

(B) मेक्सिको व मध्य अमेरिका

(C) इंडोनेशिया व मलेशिया

(D) भारतातील ईशान्येकडील राज्ये

44. Which one of the following statements is *incorrect* ?

(A) Plantation crops require heavy outlay

(B) Economy of livestock ranchers is commercial

(C) Shifting cultivation is characterised by field rotation rather than by crop rotation

(D) In intensive subsistence agriculture animal farming is more developed

45. The concept of 'Spread' and 'Backwash' effect was introduced by :

(A) Gunnar Myrdal

(B) A. O. Hirschman

(C) Gunder Frank

(D) Sameer Amin

44. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे :

(A) मळ्याच्या शेतीतील पिकांना खूप भांडवल लागते

(B) चराऊकुरेणांवर आधारित पशुपालकांचे अर्थकारण व्यापारी तत्त्वावर असते

(C) स्थलांतरित शेती मध्ये पीक बदलाऐवजी जागा बदलीकरण महत्त्वाचे असते

(D) सखोल उदरनिर्वाह शेतीमध्ये पशुपालनशेती विकसित झालेली असते

45. 'प्रसार' व 'प्रतिवाह' परिणाम संकल्पना यांच्याकडून मांडण्यात आली :

(A) गुन्नार मिरडाल

(B) ए. ओ. हर्शमन

(C) गुंडर फ्रँक

(D) समीर अमिन

46. The Mormorn culture region has been studied first by which geographer ?

(A) Meinig

(B) Kniffen

(C) Jackson

(D) Simon

47. Which is *not* a variable of cultural needs ?

(A) Security

(B) Shelter

(C) Recreation

(D) Education

46. मॉरमोर्न ह्या सांस्कृतिक प्रदेशाचा अभ्यास सर्वप्रथम .... ने केला.

(A) मेईंनिग

(B) निफेन

(C) जॅकसन

(D) सायमन

47. खालीलपैकी कोणती बदलती सांस्कृतिक गरज **नाही** ?

(A) सुरक्षितता

(B) निवारा

(C) मनोरंजन

(D) शिक्षण

48. "Who gets what, where and how" is the focus of which sub-branch of human geography ?

(A) Radical geography

(B) Humanistic geography

(C) Welfare geography

(D) Theoretical geography

49. The United Kingdom includes :

(A) English

(B) English and Scottish

(C) English, Scottish and Welsh

(D) English, Scottish, Welsh and Ulster

50. *Mestizo* is a .... found in Latin America.

(A) Language

(B) Religion

(C) Group of People

(D) Script

48. खालीलपैकी मानवी भूगोलाच्या कोणत्या उपशाखेचा भर ''कोणास, काय, कुठे आणि कसे मिळते'' यावर होता ?

(A) आमुलाग्र सुधारणावादी भूगोल

(B) मानवतावादी भूगोल

(C) कल्याणकारी भूगोल

(D) सैद्धांतिक भूगोल

49. युनायटेड किंगडम मध्ये खालीलपैकी कोणाचा समावेश होतो ?

(A) इंग्लिश

(B) इंग्लिश, स्कॉटिश

(C) इंग्लिश, स्कॉटिश, वेल्स

(D) इंग्लिश, स्कॉटिश, वेल्स, उल्सटर

50. लॅटिन अमेरिकेत **मेस्टिझो** हे .... आढळते.

(A) भाषा

(B) धर्म

(C) जनसमूह

(D) लिपी

51. Who proposed 'Three ages of geopolitics' ?

(A) Agnew

(B) Kjellen

(C) Natter

(D) Sharp

52. Which among the following is *not* a force of cohesion for a nation ?

(A) Common language

(B) Sense of ethnic kinship

(C) Demographic homogeneity

(D) Fear of a common enemy

53. The Tharus are inhabitants of ....

(A) Coastal region

(B) Thar desert

(C) Deccan plateau

(D) Tarai region

51. 'भूराजनीतीचे तीन कालखंड' कोणी मांडला ?

(A) ॲग्न्यु

(B) जेल्लान

(C) नॅत्तर

(D) शार्प

52. खालीलपैकी कोणते बल हे राष्ट्रीय संलग्नतेचे बल नव्हे ?

(A) समान भाषा

(B) वांशिक नात्याचा भाव

(C) लोकसंख्याशास्त्रीय एकजिनसीपणा

(D) समान शत्रूबद्दलचे भय

53. थारुस हे .... याप्रदेशाचे रहिवासी आहेत.

(A) किनारी प्रदेश

(B) थार वाळवंट

(C) दख्खनचे पठार

(D) तराई प्रदेश

54. The techniques usually employed for actual delineation of functional regions are :

(A) Ranking coefficient method analysis

(B) Flow and gravitational analysis

(C) Composite index method analysis

(D) Simple correlation analysis

55. Which is *not* a social indicator of Human Development ?

(A) Employment

(B) Education

(C) Economic growth

(D) Infrastructure

54. कार्यात्मक प्रदेश रेखाटनाच्या तंत्रामध्ये मुख्यात्त्वे यांचा समावेश होतो :

(A) प्रतानुक्रम सहगुणांक विश्लेषण

(B) प्रवाह व गुरुत्त्व विश्लेषण

(C) संमिश्र सूची पद्धत विश्लेषण

(D) साधा सहसंबंध विश्लेषण

55. मानवी विकासाचा खालीलपैकी कोणता सामाजिक दर्शक **नाही** ?

(A) रोजगार

(B) शिक्षण

(C) आर्थिक वाढ

(D) पायाभूत सोयी सुविधा

56. Which of the following is an example of economic planning ?

(A) Integrated watershed development

(B) Multi-purpose river valley project

(C) Management of scarce resources

(D) Town planning

57. Arrange the level in a bottom-up hierarchy of planning region :

(1) Mesolevel

(2) Macro level

(3) Micro-minor level

(4) Minor level

(A) (1) (2) (4) (3)

(B) (1) (2) (3) (4)

(C) (2) (1) (4) (3)

(D) (3) (4) (1) (2)

56. खालीलपैकी कोणते आर्थिक नियोजनाचे उदाहरण आहे ?

(A) एकात्मिक पाणलोट विकास

(B) बहुउद्देशीय नदी खोरे प्रकल्प

(C) तुटपूंज्या संसाधनांचे व्यवस्थापन

(D) शहर नियोजन

57. नियोजन प्रदेशाचे अनुक्रम खालून वरच्या पातळीनुसार मांडा :

(1) मध्यम पातळी

(2) बृहद पातळी

(3) अति सूक्ष्म पातळी

(4) सूक्ष्म पातळी

(A) (1) (2) (4) (3)

(B) (1) (2) (3) (4)

(C) (2) (1) (4) (3)

(D) (3) (4) (1) (2)

58. **Assertion (A) :**

Regional modelling helps achieving a scientific understanding of cities and regions.

Reason (R) :

Model building can provide solution to a variety of both urban and regional problems.

Read the statements given above and choose the *correct* option from the following :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is proper explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

58. **विधान (A) :**

नगरे व प्रदेशांचे शास्त्रीयदृष्ट्या आकलन होण्यास प्रादेशिक प्रारूप प्रक्रियेची मदत होते.

कारण (R) :

शहर व प्रादेशिक या दोन्हींच्या अनेक प्रश्नांवर प्रारूप निर्मिती उपाय सुचविते.

वरील विधाने वाचून खालील पर्यायांमधून **अचूक** पर्याय निवडा :

(A) (A) व (R) दोन्ही विधाने बरोबर असून (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) व (R) दोन्ही विधाने बरोबर असून (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

59. Each region constitutes a subsystem of the regional system whole is called the principle of ....

(A) Ecological equilibrium

(B) Comprehensive development

(C) Horizontal spatial unity

(D) Vertical unity of phenomena

60. Which of the following five year plans aimed at the removal of poverty and attainment of self-reliance ?

(A) Second

(B) Third

(C) Fourth

(D) Fifth

59. 'प्रत्येक प्रदेश हा समग्र प्रादेशिक प्रणालीच्या उप-प्रणालीच्या स्वरूपात असतो यांस .... चे तत्त्व म्हणतात.

(A) पारिस्थितीकीय समतोल

(B) सर्वसमावेशक विकास

(C) क्षितीजसमांतर अभिक्षेत्रीय एकता

(D) घटनांची उदग्र एकता

60. खालीलपैकी कोणत्या पंचवार्षिक योजनेचे उद्दीष्ट दारिद्र्य निर्मुलन व स्वावलंबन हे होते ?

(A) दुसरी

(B) तीसरी

(C) चौथी

(D) पाचवी

61. All phenomena that operate in a regional space are fully integrated with each other is called principle of ....

(A) Vertical unity

(B) Horizontal spatial unity

(C) Space-time continuum

(D) Ecological equilibrium

62. Between which of the two following ranges Kashmir valley is located ?

(A) Pir Panjal and Greater Himalaya

(B) Pir Panjal and Zanskar

(C) Zanskar and Ladakh

(D) Pir Panjal and Karakoram

61. प्रादेशिक अभिक्षेत्रात घडणाऱ्या सर्व घटना एकमेकींशी पूर्णतः एकात्मिक असतात त्यांना .... तत्त्व असे म्हणतात.

(A) उदग्र एकता

(B) क्षितिज समांतर अभिक्षेत्रीय एकता

(C) अभिक्षेत्रीय-काळ सातत्यक

(D) पारिस्थितीकीय समतोल

62. खालीलपैकी कोणत्या दोन पर्वत रांगा दरम्यान काश्मीर खोऱ्याचे स्थान आहे ?

(A) पीर पंजाल व बृहत हिमालय

(B) पीर पंजाल व झांस्कर

(C) झांस्कर व लडाख

(D) पीर पंजाल व काराकोरम

63. Which of the following pair include two of the mountain peaks that are also syntaxes ?

(A) Nanga Parbat and K_2

(B) K_2 and Namcha Barwa

(C) Nanga Parbat and Kanchenjunga

(D) Namcha Barwa and Nanga Parbat

64. Which of the following states has highest number of major dams ?

(A) Punjab

(B) Maharashtra

(C) Karnataka

(D) Uttar Pradesh

63. खालीलपैकी कोणती पर्वत शिखरांची जोडी अक्ष-केंद्रीय आहे ?

(A) नंगा पर्वत व K_2

(B) K_2 व नामचा बरवा

(C) नंगा पर्वत व कांजनजंगा

(D) नामचा बरवा व नंगा पर्वत

64. खालीलपैकी कोणत्या राज्यात मोठ्या धरणांची संख्या सर्वाधिक आहे ?

(A) पंजाब

(B) महाराष्ट्र

(C) कर्नाटक

(D) उत्तरप्रदेश

65. Match the List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(*a*) Black soil

(*b*) Red soil

(*c*) Alluvial soil

(*d*) Mountain soil

List II

(1) Rice

(2) Cotton

(3) Fruits

(4) Coffee

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(4)	(3)	(1)
(B)	(2)	(3)	(1)	(4)
(C)	(2)	(4)	(1)	(3)
(D)	(1)	(2)	(3)	(4)

65. सूची I व सूची II यांच्या जोड्या जुळवताना खाली दिलेल्या विकल्पातून **योग्य** पर्याय निवडा :

सूची I

(*a*) काळी मृदा

(*b*) तांबडी मृदा

(*c*) गाळाची मृदा

(*d*) पर्वतीय मृदा

सूची II

(1) तांदूळ

(2) कापूस

(3) फळे

(4) कॉफी

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(4)	(3)	(1)
(B)	(2)	(3)	(1)	(4)
(C)	(2)	(4)	(1)	(3)
(D)	(1)	(2)	(3)	(4)

66. Which one of the following rivers has the largest basin area ?

(A) Narmada

(B) Tapi

(C) Pannar

(D) Kaveri

67. Which tributary of Godavari system flows in East to West direction ?

(A) Wainganga

(B) Pranahita

(C) Indravati

(D) Manjara

68. Tropical thorney vegetation is observed in ....

(1) Rajasthan

(2) Gujrat

(3) Karnataka

(4) Telangana

(A) Only in (1) and (2)

(B) Only in (3) and (4)

(C) Only in (2) and (4)

(D) In all the above states

66. खालीलपैकी कोणत्या एका नदीचे खोरे क्षेत्र सर्वाधिक आहे ?

(A) नर्मदा

(B) तापी

(C) पेन्नार

(D) कावेरी

67. गोदावरी नदी प्रणालीची कोणती उपनदी पूर्व ते पश्चिम दिशेने वाहते ?

(A) वैनगंगा

(B) प्राणहिता

(C) इंद्रावती

(D) मांजरा

68. .... मध्ये उष्णकटिबंधीय काटेरी वनस्पती आढळतात.

(1) राजस्थान

(2) गुजरात

(3) कर्नाटक

(4) तेलंगणा

(A) केवळ (1) व 2)

(B) केवळ (3) व (4)

(C) केवळ (2) व (4)

(D) वर दिलेल्या सर्व राज्यात

69. Data related to point locations and assumed to be in raster format is generally represented on ....

(A) a choropleth map

(B) a chorochromatic map

(C) an isopleth map

(D) a choroschematic map

70. The image co-ordinate system starts at ....

(A) Bottom left corner

(B) Bottom right corner

(C) Top left corner

(D) Top right corner

69. बिंदूच्या स्थानाशी निगडित व जाळी सदृश्य प्रारूप असलेल्या सामग्रीचा वापर .... प्रकारच्या नकाशात केला जातो.

(A) क्षेत्रघनी

(B) क्षेत्रवर्णी

(C) समघनी

(D) कोरोस्किमॅटिक

70. प्रतिमेतील सहनिर्देशक प्रणालीची सुरुवात .... येथे होते.

(A) खालचा डावा कोपरा

(B) खालचा उजवा कोपरा

(C) वरचा डावा कोपरा

(D) वरचा उजवा कोपरा

71. Georeferencing involves ....

(A) Assigning spatial data to the mapped units

(B) Assigning geographical co-ordinates to the mapped units

(C) Assigning attribute data to the mapped units

(D) Assigning real time data to the mapped units

71. भूसंदर्भन म्हणजे ....

(A) नकाशातील घटकांना अभिक्षेत्रीय सामग्रीने संदर्भीत करणे

(B) नकाशातील घटकांना भौगोलिक सहनिर्देशकांनी संदर्भीत करणे

(C) नकाशातील घटकांना गुणधर्मीय सामग्रीने संदर्भीत करणे

(D) नकाशातील घटकांना प्रत्यक्षकालीय सामग्रीने संदर्भीत करणे

72. A mean of the squares of deviation scores means ....

(A) Arithmetic mean

(B) Standard deviation

(C) Mode

(D) Variance

72. विचलन मूल्यांच्या वर्गांची सरासरी म्हणजेच :

(A) अंकगणितीय सरासरी

(B) प्रमाणित विचलन

(C) बहुलक

(D) विचरण

73. $\sqrt[n]{a_1 * a_2 * a_3 * .... a_n} = ?$

(A) Arithmetic mean

(B) Absolute mean

(C) Geometric mean

(D) Harmonic mean

74. Which one of the following would be shown on the map with pictorial form ?

(A) Rainfall distribution

(B) Population distribution

(C) Monuments

(D) Elevation

75. .... is called tuple or record in database.

(A) Column

(B) Row

(C) Table

(D) Attribute

73. $\sqrt[n]{a_1 * a_2 * a_3 * .... a_n} = ?$

(A) अंकगणितीय सरासरी

(B) निव्वळ सरासरी

(C) भौमितिक सरासरी

(D) हार्मोनिक सरासरी

74. खालीलपैकी कोणती गोष्ट नकाशात चित्र-स्वरूपात दाखविली आहेत ?

(A) पर्जन्य वितरण

(B) लोकसंख्या वितरण

(C) स्मारक

(D) उंची

75. सामग्री साठ्यातील .... ला नोंद असे म्हणतात.

(A) रांग

(B) ओळ

(C) सारणी

(D) गुणधर्म

ROUGH WORK

ROUGH WORK